

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 01, Января

BUYRAK O'SMALARI

Eshqobilov Ozodbek Abdusodiq o'g'li

Qoraboyeva Marjona Panji qizi

Termiz Iqtisodiyot va Servis universiteti

Tibbiyot fakulteti

Termiz sh, Farovon massivi 4B uy,

e-mail: qoraboyevamarjona4@gmail.com

e-mail: ozotbekbestboy@gmail.com

Аннотация

Buyrak o'smalari buyrakda o'sadigan o'smalar bo'lib, ular xavfli (saraton) yoki xavfsiz bo'lishi mumkin, eng keng tarqalgan turi buyrak hujayrali karsinomadir, sabablari spirtli ichimlik, chekish, semizlik, gipertoniya, diabet, gepatit kabi omillarga bog'liq bo'lib, tashxisi KT, MRT, UZI va qon/siydik testlari yordamida amalga oshiriladi.

Kalit so'zlar: semizlik, radiatsiya terapiyasi, o'smalar, jarrohlik, davolash usuli, kompyuter tomografiyasi, yaxshi sifatli.

ОПУХОЛИ ПОЧЕК

Карабаева Марджона Панджи кизи, Эшқобиллов Озодбек

Термезский университет экономики и сервиса, г. Термез, Фаровонский массив,

4Б, e-mail: qaraboyevamarjona4@gmail.com

Аннотация

Почечные опухоли — это опухоли, растущие в почках; они могут быть злокачественными (раковыми) или доброкачественными. Наиболее распространенным типом является почечно-клеточный рак. Причины возникновения связаны с такими факторами, как употребление алкоголя, курение, ожирение, гипертония, диабет, гепатит. Диагностика проводится с помощью КТ, МРТ, УЗИ и анализов крови/мочи.

Ключевые слова: ожирение, лучевая терапия, опухоли, хирургия, метод лечения, компьютерная томография, высокое качество.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 01, Января

KIDNEY TUMORS

Abstract: Renal tumors are tumors that grow in the kidneys, they can be malignant (cancerous) or benign, the most common type is renal cell carcinoma, the causes are related to factors such as alcohol, smoking, obesity, hypertension, diabetes, hepatitis, and are diagnosed using CT, MRI, ultrasound and blood/urine tests.

Keywords: obesity, radiation therapy, tumors, surgery, treatment method, computed tomography, good quality.

Kirish: Buyraklar qonning chiqindilarini filtrlash va suyuqlik hamda elektrolit muvozanatini tartibga soluvchi hayotiy organlardir. Buyrakda o'sma hujayralar nazoratsiz o'sishi natijasida paydo bo'ladi.

Buyrak o'smalari quyidagilarga bo'linadi:

Yaxshi sifatli – masalan, onkositomalar yoki angiomiolipomalar (odatda xavf tug'dirmaydi).

Yomon sifatli – Buyrak saratoni yoki buyrak hujayrali karsinoma (RCC) deb ataladi, davolanmasa tananing boshqa qismlariga tarqalishi mumkin.

Buyrak o'smalari turlari

Buyrak hujayrali karsinoma (RCC) – Kattalarda eng ko'p uchraydigan tur (holatlarning 85–90%).

O'tish hujayrali karsinoma – Buyrak pelyusi qavatini ta'sir qiladi.

Vilms o'smasi – Bolalarda eng ko'p uchraydigan buyrak saratoni.

Yaxshi sifatli o'smalar – Masalan, onkositoma yoki angiomiolipoma, odatda tarqalmaydi, ammo kuzatuv yoki jarrohlik yo'li bilan olib tashlash talab qilinishi mumkin.

Xavfli (saron): Buyrak hujayrali karsinoma eng ko'p tarqalgan turi.

Xavfsiz (benign): Barcha o'smalar saraton emas, xavfsizlari ham bo'lishi mumkin.

Tashxislash (diagnostika) usullari

Qon va siydik testlari: Gormonlar va qon miqdorini tekshirish uchun.

Ko'rish (imaging) tekshiruvlari:

Kompyuter tomografiyasi (KT).

Magnit-rezonans tomografiya (MRT).

Ultratovush tekshiruvi (UZI).

Pozitron emissiya tomografiyasi (PET) – tarqalishini aniqlash uchun.

Buyrak usti o'smalari

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 01, Января

Buyrak usti (adrenal) o'smalari ham bo'ladi, bularning diagnostikasi gormonlar va KT, MRT kabi usullar orqali amalga oshiriladi.

Sabablari va xavf omillari

Buyrak o'smalarining aniq sabablari har doim ma'lum bo'lmasada, bir nechta xavf omillari aniqlangan:

Semizlik – Gormon darajalarini o'zgartiradi, bu esa o'sma rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin. Qon bosimining oshishi (gipertoniya)

Spirтли ichimlik va nikotin (chekish) ko'p iste'mol qilish.

Uzoq muddat diuretik dorilar qabul qilish.

Diabet, gepatit, polikistik buyrak kasalligi kabi kasalliklar.

Zararli mehnat sharoitlari.

Buyrak saratoni oilaviy tarixi

Genetik kasalliklar – Masalan, Von Hippel-Lindau kasalligi yoki Birt-Hogg-Dubé sindromi

Uzoq muddatli dializ

Ba'zi kimyoviy moddalar bilan ta'sirlanish – Masalan, asbest yoki kadmiy

Buyrak o'smalarining belgilari

Erta bosqichdagi buyrak o'smalari ko'pincha seziladigan belgilarni keltirib chiqarmaydi. O'smalar o'sib borganda, quyidagi keng tarqalgan belgilar paydo bo'lishi mumkin:

Siydikda qon paydo bo'lishi (gematuriya)

Orqa yoki yon qismda doimiy og'riq (flank og'rig'i)

Qorin bo'shlig'ida shish yoki massa

Charchoq

Sababsiz vazn yo'qotish

Ishtahaning yo'qolishi

O'zgarib turadigan isitma

Anemiya (qizil qon hujayralarining kamayishi)

Diagnostika: Buyrak o'smalari qanday aniqlanadi?

Agar buyrak o'smasi gumon qilinsa, shifokorlar bir nechta diagnostik tekshiruvlarni tavsiya qiladilar:

Tasviriy tekshiruvlar:

Ultrason – Odatda o'smalarni aniqlash uchun birinchi tasviriy tekshiruv.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 01, Января

КТ (Компьютер Томография) – О‘сманing о‘lchami, joylashuvi va tarqalishini aniqlash uchun eng aniq tasviriy tekshiruv.

MRT (Magnit Rezonans Tasvirlash) – КТ tekshiruvini o‘tkaza olmagan yoki batafsilroq tasvir kerak bo‘lgan bemorlar uchun foydali.

Siydik va qon tahlillari:

Siydik tahlili – qon yoki noxush hujayralarni aniqlash uchun.

Qon tahlillari – buyrak funksiyasini va umumiy salomatlikni tekshirish uchun.

Biopsiya (tanlangan hollarda):

Agar tashxis aniq bo‘lmasa, tasdiqlash uchun igna yordamida to‘qima namunasi olinishi mumkin (igna biopsiyasi).

Buyrak o‘smalarini davolash usullari

Davolash usuli o‘smalarning turi, bosqichi, hajmi, joylashuvi va bemorning umumiy sog‘lig‘iga bog‘liq.

Jarrohlik:

Ko‘pchilik buyrak o‘smalari uchun asosiy davolash usuli.

Qisman Nefrektomiya – Faqat o‘smani olib tashlash, buyrakning qolgan qismini saqlash. Kichik yoki lokalizatsiyalangan o‘smalar uchun tavsiya etiladi.

Radikal Nefrektomiya – Butun buyrakni, atrofdagi yog‘larni va ba‘zan yaqin limfa tugunlarini olib tashlash.

Laparoskopik yoki Robot Jarrohlik – Kam invaziv usullar, tezroq tiklanish bilan.

Ablativ terapiyalar:

Kichik o‘smalar yoki jarrohlik uchun mos bo‘lmagan bemorlar uchun qo‘llaniladi.

Radiofrekans Ablatsiya (RFA)

Kriyoablatsiya – O‘smadagi hujayralarni muzlatish.

Maqsadli terapiya:

O‘smadagi hujayralarning o‘shish yo‘llarini bloklaydigan dori-darmonlar. Ko‘pincha ilg‘or yoki metastatik buyrak saratoni uchun qo‘llanadi.

Immunoterapiya:

Organizmning immun tizimini kuchaytirib, saraton bilan kurashishga yordam beradi.

Radiatsiya terapiyasi:

Asosan asosiy davolash usuli sifatida ishlatilmaydi, lekin ilg‘or holatlarda simptomlarni nazorat qilish uchun ko‘rib chiqilishi mumkin.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 13.14/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 4, Выпуск 01, Января

Faol kuzatuv:

Kichik, sekin o'sadigan o'smalar uchun shifokorlar darhol davolash o'rniga ehtiyotkorlik bilan kuzatishni tavsiya qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. N.K. Ahmedov normal va patologik anatomiya bilan fiziologiya Toshkent 1997yil
2. M.S.Abdullaxujaeva Odam anatomiyasi asoslari Toshkent. Meditsina 1998yil
3. N.K. Axmedov Odam anatomiyasi atlas 1 2 jild Toshkent 1996yil
4. R.C. Senelnikov Odam anatomiyasi atlas 1 2 Moskva meditsina 1981yil
5. Boliyev M.N. Uslubiy qo'llanma, «Lotin tili fanidan tarqatma didaktik materiallar», Toshkent, 1998 yil.
6. Mahmudov Z.M., Hamidov M.T., Tibbiyotda qo'llaniluvchi eng muhim terminlarning lotincha-o'zbekcha-ruscha lug'ati, Samarqand, "Sog'diyona hashrpress", 2012-yil